

Участь у виробленні державної політики: міжнародні принципи, стандарти

Тетяна Андрійчук
andrtet@gmail.com

Міжнародні документи:

Рада Європи:

- ▶ Конвенція про захист прав та основних свобод людини
- ▶ Конвенція щодо доступу до офіційних документів
- ▶ Рекомендації Комітету Міністрів щодо електронної демократії
- ▶ Рекомендації Комітету Міністрів щодо участі громадян у місцевому самоврядуванні
- ▶ Рекомендації Комітету Міністрів щодо правового статусу ГО
- ▶ Кодекс належної практики участі громадськості у прийнятті рішень

Міжнародні документи:

Рада Європи:

- ▶ Постанова ПАРЄ «Демократія в Європі: криза та перспективи»
- ▶ Декларація про рівність жінок і чоловіків як основного критерію демократії
- ▶ Рекомендації Комітету Міністрів щодо участі осіб з інвалідністю в політичному та громадському житті
- ▶ Рекомендації Комітету Міністрів щодо участі молоді та щодо майбутнього громадянського суспільства
- ▶ Рекомендації Комітету Міністрів щодо участі молоді в громадському житті на місцевому та регіональному рівнях та ін.

Міжнародні документи:

Європейський Союз:

- ▶ Лісабонський договір
- ▶ Загальні принципи та мінімальні стандарти проведення консультацій із зацікавленими сторонами Європейської комісії

ОБСЄ/БДІПЛ

- ▶ Рекомендації ОБСЄ/БДІПЛ та Венеційської комісії щодо свободи об'єднань
- ▶ Рекомендації щодо сприяння більш ефективній участі об'єднань громадян у процесах прийняття державних рішень

Кодекс кращих практик участі громадськості у процесі прийняття рішень

ухвалений на
конференції міжнародних
неурядових організацій
Ради Європи
1 жовтня 2009 року

Принципи

► **Участь**

Неурядові організації збирають та поширюють думки своїх членів, груп споживачів та заінтересованих громадян. Цей внесок має вирішальне значення для процесу прийняття політичних рішень.

► **Довіра**

Хоча неурядові організації та органи державної влади покликані відігравати різні ролі, спільна мета поліпшити життя людей може бути успішно досягнута лише, якщо вона буде ґрунтуватися на довірі, що передбачає прозорість, повагу та взаємну надійність.

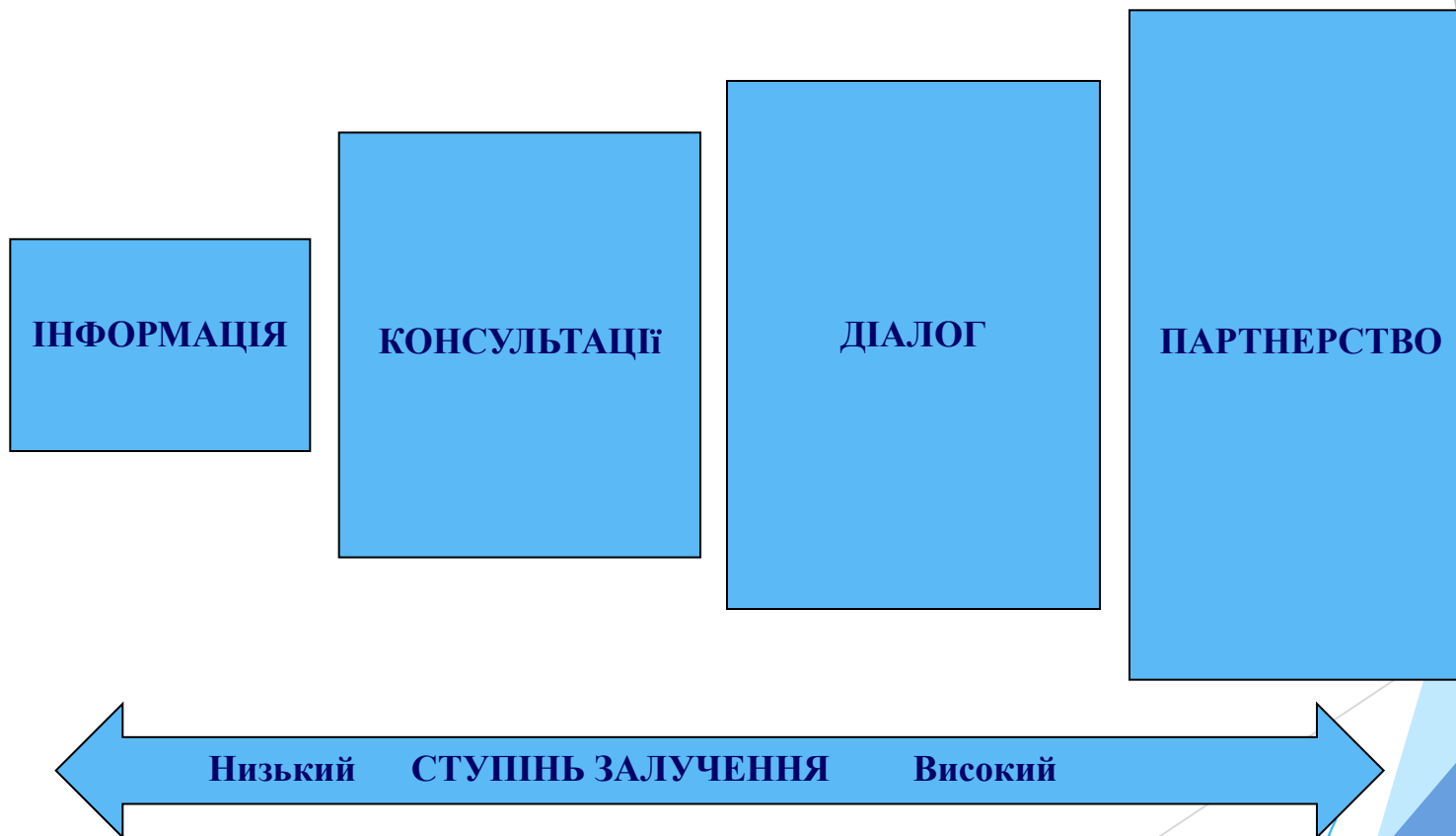
► **Підзвітність і прозорість**

Діяльність в суспільних інтересах вимагає відкритості, відповідальності, ясності, підзвітності як від неурядових організацій, так і органів державної влади.

► **Незалежність**

Неурядові організації мають право діяти незалежно і відстоювати позиції, що відрізняються від позицій органів влади, з якими вони можуть співпрацювати.

Рівні участі громадськості в управлінні державними справами

Рівні участі

► Інформація

Доступ до інформації є основою всіх наступних кроків на шляху залучення неурядових організацій до процесу прийняття політичних рішень.

► Консультації

Форма, коли органи державної влади просять неурядові організації висловити їхню думку стосовно конкретного політичного питання чи політичного процесу.

► Діалог

Будь-яка зі сторін може ініціювати діалог: **необмежений** (ґрунтується на взаємних інтересах та потенційно спільних цілях з метою забезпечити регулярний обмін думками) або **конкретний** (ґрунтується на взаємних інтересах стосовно окремого політичного процесу, веде до вироблення спільної рекомендації, стратегії або законопроекту).

► Партнерство

Спільна відповідальність на кожному етапі процесу прийняття рішень: від встановлення порядку денного, складання проекту і прийняття рішень до їх реалізації.

Керівні принципи щодо громадської участі у процесі прийняття політичних рішень

Прийнято Комітетом
міністрів Ради
Європи
27 вересня 2017 року

Умови, що сприяють громадській участі

- ▶ Повага до прав людини, основоположних свобод, верховенства права, дотримання демократичних принципів, чітких процедур;
- ▶ Створення та підтримка державами сприятливого середовища, нормативної та практичної бази;
- ▶ Визнання, захист та підтримка громадянського суспільства, його функцій з адвокатування та моніторингу громадських справ

Принципи

- ▶ Взаємоповага між усіма суб'єктами
- ▶ Повага до незалежності НУО
- ▶ Повага до позиції органів публічної влади, на яких лежить відповідальність і підзвітність за прийняття рішень
- ▶ Відкритість, прозорість і підзвітність
- ▶ Оперативність, коли всі суб'єкти пропонують відповідний зворотний зв'язок
- ▶ Недискримінація та інклюзивність
- ▶ Гендерна рівність і рівноправна участь для всіх
- ▶ Доступність (лексика і засоби)

Типи громадської участі

- ▶ **надання інформації** - на всіх етапах процесу прийняття рішень уся інформація має подаватися чіткими та зрозумілими формулюваннями, у належному й доступному форматі
- ▶ **консультування** - дозволяє органам публічної влади збирати погляди громадян, НУО та громадянського суспільства в цілому щодо конкретної політики чи теми
- ▶ **діалог** - структурований, тривалий і орієнтований на результати процес, який має в основі взаємні інтереси в обміні поглядами між органами публічної влади, громадянами, НУО та громадянським суспільством у цілому (регулярні громадські слухання, громадські форуми, консультативні ради тощо)
- ▶ **активне залучення** - можливості для громадської участі у процесі прийняття рішень, що виходять за рамки забезпечення інформацією, консультаціями та діалогом. (робочі групи чи комітети для спільної розробки документів, партнерство у виконанні рішень)

Загальні принципи та мінімальні стандарти проведення консультацій із заінтересованими сторонами

Європейська комісія (ЄК), 2002 рік

Загальні принципи ЄК

- ▶ **Участь.** ЄК дотримується інклюзивного підходу до розробки та реалізації політики ЄС, що передбачає максимально широке проведення консультацій стосовно важливих політичних ініціатив.
- ▶ **Відкритість та підзвітність.** Необхідно чітко визначати: які питання розглядаються; які механізми використовуються для проведення консультацій; з ким і чому проводяться консультації; що вплинуло на прийняття рішень у ході формування політики.
- ▶ **Ефективність.** Щоб забезпечити ефективність консультацій, їх потрібно починати якомога раніше. Заінтересованих осіб слід залучати до процесу розробки політики на етапі, коли вони ще можуть впливати на формулювання основних цілей, методів реалізації, показників ефективності та, у разі необхідності, загальних положень політики. Проведення консультацій може знадобитися на кількох етапах.
- ▶ **Узгодженість.** ЄК повинна забезпечити узгодженість і ¹⁴ прозорість проведення консультацій її підрозділами.

Мінімальні стандарти ЄК

- ▶ **чіткий зміст консультацій** - повідомлення в ході консультацій мають бути чіткими та лаконічними і містити всю необхідну інформацію для надання коментарів;
- ▶ **цільові групи для консультацій** - належне представництво інтересів таких осіб: • на кого впливає політика; • хто братиме участь у реалізації політики; • органів, які довели, що вони безпосередньо зацікавлені у відповідній політиці;
- ▶ **поінформованість** - забезпечити оприлюднення інформації та адаптувати канали зв'язку для забезпечення потреб цільової аудиторії;
- ▶ **достатні часові рамки** - надати достатньо часу для участі (принаймні 8 тижнів для у разі проведення письмових консультацій і 20 робочих днів для проведення зустрічей);
- ▶ **зворотній зв'язок** - отримання коментарів має підтверджуватися. Результати відкритої громадської консультації мають відобразитися на веб-сайтах.